

Onderwerp Vaststellen Beleidsplan Schoon	
Nummer	2019/782659
Portefeuillehouder	Snoek, M.
Programma/beleidsveld	5.1 Openbare ruimte en mobiliteit
Afdeling	BBOR
Auteur	Starreveld, D.
Telefoonnummer	023-5114187
Email	dstarreveld@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Het college van B&W wil een structureel schone(re) stad. Om dit te bereiken is het Beleidsplan Schoon 2019-2025 opgesteld om door de gemeenteraad te laten vaststellen. In dit beleidsplan staat wat de gemeente de komende jaren gaat doen aan de hand van een set maatregelen, de planning en het benodigde geld op basis van de visie (het WAAROM en WAT) voor de tijdsperiode 2019-2023 met een eerste doorkijk naar de aanpak (HOE).</p> <p>Het Beleidsplan Schoon geeft invulling aan de door de raad aangenomen motie <i>Zwerfafval vrij</i>.</p> <p>Het Beleidsplan Schoon geeft (mede) invulling aan de door de raad aangenomen motie <i>Big Belly's met meer afval</i>.</p> <p>Naar aanleiding van de bespreking van de opinienota <i>Visie Schoon</i> door de Commissie Beheer is in het Beleidsplan Schoon invulling gegeven aan gedragsbeïnvloeding en aan monitoring op basis van schoonbeleving.</p>
Behandelaar voor commissie	De commissie Beheer wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none"> - Opinienota (2019/327372) Visie voor Beleidsplan Schoon met twee bijlagen: (1) Visie Schoon en (2) Aanpak zwerfafval 2018, - Motie (2019/568133) "Big Belly's met meer afval", 1, 2 en 4 juli 2019, - Motie Vreemd (2018/345659) "Zwerfafval vrij" d.d. 14 juni 2018.

Besluit College d.d. 29 oktober 2019	1. het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Het Beleidsplan Schoon vast te stellen, de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

De gemeente Haarlem wil een schone(re) stad. De Raad heeft via de motie Zwerfafval Vrij verzocht om zo snel mogelijk met een aanpak te komen om de hoeveelheid zwerfafval op straat en in het water van Haarlem terug te dringen. Tot op heden is vooral ingezet op het realiseren van *quick wins*. Voor een structurele aanpak dient, conform het verzoek van de Raad, het Beleidsplan Schoon (bijlage 1) te worden vastgesteld. Aan de basis van het beleidsplan ligt een visie. Deze Visie Schoon is als opinienota besproken in de Commissie Beheer (13 juni 2019). Aan de hand van de hierbij gemaakte keuzes en opmerkingen is de Visie Schoon uitgewerkt in het Beleidsplan Schoon. Met *schoon* worden alle aspecten bedoeld die bijdragen aan de *schoonbeleving* en de beeldkwaliteit van de openbare buitenruimte. Door schoonbeleving te meten wordt inzicht verkregen in de meest bepalende aspecten voor *schoon*.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

2. Het Beleidsplan Schoon vast te stellen,

3. Beoogd resultaat

Met het Beleidsplan Schoon worden de kaders vastgesteld waarbinnen op structurele wijze (nieuwe) activiteiten en projecten worden opgestart en uitgevoerd, waarmee integraal gewerkt wordt aan het beoogde eindresultaat: een structureel schone(re) stad.

De volgende thema's zijn onderdeel van het beleid en uitgewerkt in het Beleidsplan Schoon:

Van schoonmaken naar schoonhouden (hoofdstuk 4): door de stad schoon te houden en het ontstaan van vervuiling tegen te gaan, hoeft de stad minder vaak schoongemaakt te worden. Dit is een verschuiving van een curatieve aanpak (schoonmaken) naar een preventieve aanpak (schoonhouden).

Anders samenwerken (hoofdstuk 5): door de samenwerking op te zoeken met alle gebruikers van de stad wordt ingezet op het gemeenschappelijk belang om de stad schoon te maken en vervolgens te houden.

Anders meten (hoofdstuk 6): door naast de beeldkwaliteit (huidige methodiek) ook de schoonbeleving te gaan meten wordt beter inzicht verkregen in aspecten die bepalend zijn voor een schone stad. Door in de aanpak vooral deze aspecten mee te nemen, wordt aandacht en geld effectiever ingezet. Aan de hand van de eerder in de commissie Beheer besproken opinienota is voor deze nieuwe meetmethodiek gekozen.

Zichtbaarheid (hoofdstuk 7): de zichtbaarheid van schoonmaakactiviteiten en de zichtbare schone(re) stad blijken in de praktijk bij te dragen aan het langer schoonhouden van de stad.

Gedragsbeïnvloeding (hoofdstuk 8): wanneer gebruikers van de stad al hun afval netjes in de afvalbakken gooien en hun stoep schoonhouden, blijft de stad veel schoner. De gemeente ontwikkelt interventies die aansturen op dit gewenste gedrag. Aan de hand van de eerder in de commissie Beheer besproken opinienota is voor gedragsbeïnvloeding gekozen.

Duurzaamheid en milieu (hoofdstuk 9): een uitvoering van het Beleidsplan Schoon draagt bij aan meer duurzaamheid en een kleinere milieubelasting.

Planning en kosten (hoofdstuk 10): bij het realiseren van het Beleidsplan Schoon is budgetneutraal het uitgangspunt. Op basis van de jaarlijks te besteden gelden is een begroting gemaakt en de planning (op basis van prioriteiten en logische werkvolgorde) sluit hierop aan.

Maatregelen:

- In de toekomstige update van iedere HIOR wordt een paragraaf opgenomen met betrekking tot de aspecten van een beheervriendelijke buitenruimte (inclusief de do's en don'ts). Tevens worden procesafspraken gemaakt over de beoordeling van ontwerpen door de beheerders en worden per element de beheeraspecten met betrekking tot schoonhouden meegegeven (maatregel 4-1),
- Er worden nieuwe methoden ingezet om op lokale schaal zwerfafval te voorkomen, zoals bijvoorbeeld het vermijden van verpakkingen door horecaondernemers. Bij succes worden deze methoden breder toegepast (maatregel 4-2),
- Nieuwe technieken worden ingezet ter voorkoming van bijplaatsingen en op basis van de resultaten worden deze technieken breder toegepast. Zo worden er tuintjes geplaatst rondom containers en een app/website met informatie over volle containers ontwikkeld (maatregel 4-3),
- Er komt een afvalbakkenplan¹ aan de hand waarvan systematisch, structureel en onderbouwd verbeteringen worden doorgevoerd in het netwerk van afvalbakken (maatregel 4-4),
- Op plekken waar relatief veel onkruid groeit tussen de verharding, wordt gestart met het waterdoorlatend verdichten van de verharding ter voorkoming van onkruid (maatregel 4-5),
- Er wordt een project gestart waarbij een groep van Haarlemse graffitikunstenars wordt uitgedaagd een notoire kladplek van een blijvend grafisch kunstwerk te voorzien. Bij succes wordt deze aanpak gekopieerd naar andere locaties. Tevens wordt een project met graffiti werende coatings gestart en bij succes uitgebreid naar kritische locaties (maatregel 4-6),
- Hardnekkige wildplaklocaties worden aangepakt. De bedrijven, waarvoor promotie wordt gemaakt, worden hierop aangesproken en aansprakelijk gesteld voor de vervuiling. Ook wordt de mogelijkheid voor een overeenkomst met een exploitant van buitenreclame overeenkomstig het voorbeeld van Amsterdam uitgewerkt (maatregel 4-7),
- Er komt een Raadsstuk om via de APV zwerfafval en verrommeling te voorkomen met nieuwe regels over bijvoorbeeld ballonnen oplaten², folders verspreiden en het aanscherpen van de 25-meter regel³. Hierbij worden landelijke initiatieven als leidraad genomen (maatregel 4-8),

¹ In de planning is opgenomen dat de eerste uitvoeringsfase van het afvalbakkenplan plaatsvindt in het eerste kwartaal van 2020 en in het tweede kwartaal wordt geëvalueerd en zo nodig wordt bijgestuurd. Vooruitlopend op dit plan zijn reeds 12 extra Big Belly's geplaatst in het Centrum in het derde en vierde kwartaal van 2019.

² Hiervoor is reeds een voorstel opgesteld dat z.s.m. aan de Cie Beheer wordt voorgelegd.

- De opvolging en terugkoppelingen van meldingen over schoonaspecten wordt geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie worden verbetervoorstellen geïmplementeerd (maatregel 5-1),
- Er worden meer bewoners aangetrokken als adoptant, waarbij nadrukkelijk de zichtbaarheid en de gedragscomponent worden meegenomen. Met de inzet van een breder adoptantenprogramma wordt ingezet op een grotere impact voor een schonere stad (maatregel 5-2),
- Er wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen van SME Advies en ingezet op de werving en inschakeling van ambassadeurs in meerdere wijken van Haarlem (maatregel 5-3),
- Er wordt een hulppakket samengesteld waarmee bewonersinitiatieven voor schoonmaakacties worden gefaciliteerd en bewoners worden aangemoedigd zelf schoonmaakacties op te zetten. Daarnaast worden landelijke en internationale acties beter gecoördineerd en gefaciliteerd voor de gemeente Haarlem (maatregel 5-4),
- De huidige school- en verenigingsactiviteiten worden verder uitgebouwd naar het leveren van een structurelere bijdrage aan een schone(re) stad (maatregel 5-5),
- Met winkeliers- en horecaverenigingen worden nieuwe en aanvullende afspraken gemaakt gericht op een betere samenwerking om de stoep voor hun zaak schoon te houden. Hierbij wordt ook gehandhaafd op het nakomen van de gemaakte afspraken (maatregel 5-6),
- In overleg tussen de gemeente en Spaarnelanden wordt het huidige meten van de beeldkwaliteit afgestemd op het meten van de schoonbeleving. De nieuwe combinatie van meetmethoden geeft een valide inzicht in de aspecten waaraan gewerkt moet worden voor een schonere stad (maatregel 6-1),
- Er wordt een verbeterd schouwinstrument ingevoerd waarmee medewerkers op eenvoudige, transparante en objectieve wijze het uitgevoerde werk kunnen beoordelen. Op basis hiervan worden direct herstelacties uitgezet en rapportages samengevat (maatregel 6-2),
- Er worden structureel straatinterviews uitgevoerd waarmee inzicht wordt verkregen in de schoonbeleving. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij het huidige omnibusonderzoek (maatregel 6-3),
- Op basis van de resultaten van de drie meetmethoden wordt in samenwerking tussen gemeente en Spaarnelanden een vernieuwde korte en bondige rapportage afgesproken (maatregel 6-4),

³ Schoonhouden van de stoep voor winkels door winkeliers.

- Spaarnelanden gaat schoonmaakwerkzaamheden zichtbaarder uitvoeren. Op basis van de resultaten met enkele proeven wordt uitgebouwd naar een standaard werkwijze (maatregel 7-1),
- Op een aantal afvalbakken worden teksten aangebracht waarmee inwoners worden aangesproken mee te doen aan het schoonhouden van de omgeving. Op basis van de resultaten worden ook andere afvalbakken van teksten voorzien (maatregel 7-2),
- Met een pilot wordt gekeken of met communicatie-uitingen participatie zichtbaar gemaakt kan worden en kan bijdragen aan meer sympathie in de buurt voor het gezamenlijk schoonhouden van de omgeving (maatregel 7-3),
- Verschillende nudges worden ingezet voor het voorkomen en opruimen van (zwerf)afval, zoals bijvoorbeeld korting op de koffie bij een zelf meegebrachte drinkbeker. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kennis en kunde van andere gemeenten (maatregel 8-1),
- Scholieren worden aangesproken op hun gedrag voor hun blijvende bijdrage en zorg voor een schone buitenruimte, waarbij het niet alleen gaat om de kwantiteit (aantal deelnemende scholieren) maar ook de kwaliteit (blijvende impact) (maatregel 8-2).

4. Argumenten

Noodzaak Beleidsplan Schoon

Nog niet eerder is voor de gemeente Haarlem een Beleidsplan Schoon opgesteld. Met het uitspreken van een stevige ambitie (structureel schone stad) is het noodzakelijk een beleidsplan op te stellen waarmee een trendbreuk kan worden bewerkstelligd. Doorgaan op dezelfde lijn is geen optie, omdat hiermee slechts een marginale verbetering kan worden gerealiseerd (zo blijkt uit de behaalde resultaten van de afgelopen jaren).

Van zwerfafval naar schoon

Door de scope te verbreden van zwerfafval naar schoon komen alle aspecten in beeld die belangrijk zijn voor de schoonbeleving. Naar aanleiding van de bespreking met de Commissie Beheer wordt ingestoken op een combinatie van schoonbeleving (nieuwe wijze van monitoring) en beeldkwaliteit (huidige wijze van monitoring).

5. Risico's en kanttekeningen

Wat is schoon genoeg?

Met het beoogde resultaat van een structurele schone(re) stad wordt in het Beleidsplan Schoon gekozen voor een grotere nadruk op schoonbeleving. Maar wat schoon is voor de ene bewoner hoeft nog niet schoon te zijn voor de andere bewoner. Het is namelijk een subjectief oordeel. En niet elke

activiteit of project zal zich direct laten vertalen in een hogere score in de schoonbeleving. Zwerfafval is voornamelijk een *dissatisfier*. Het stemt ontevreden als het wordt aangetroffen, terwijl de afwezigheid niet (direct) tevredenheid oproept. Het is van groot belang om in te zetten op die aspecten die naar *beste weten* het meeste invloed kunnen hebben op de schoonbeleving. Op basis van de eerste ervaringen dient zo nodig te worden bijgestuurd.

Zonder extra kosten

Door de toenemende bezoekers- en bewoners aantallen neemt de vervuiling van de stad ook toe. Steeds sneller moet de stad opnieuw worden schoongemaakt om aan de gestelde beeldkwaliteit te voldoen. Door het efficiënter en slimmer inzetten van de beschikbare financiële middelen wordt de ruimte gezocht om de ambitie (structureel schonere stad) te realiseren binnen de huidige begroting.

6. Uitvoering

Na vaststelling van het Beleidsplan Schoon door de gemeenteraad start de uitvoering overeenkomstig de in het plan opgenomen planning. Hiervoor wordt per maatregel een actieplan, plan van aanpak of opdracht opgesteld dat concreet weergeeft welke werkzaamheden wanneer worden uitgevoerd (HOE). Afhankelijk van hoe concreet de maatregel reeds is geformuleerd, wordt de maatregel vertaald naar of uitgewerkt in een uitvoeringsopdracht (voorbeeld: aanpassen HIOR), een actieplan (voorbeeld: afvalbakkenplan) of een plan van aanpak (voorbeeld: evaluatie meldingssysteem en doorvoeren verbeteringen).

De (financiële) beleidskaders zijn hierbij het uitgangspunt. De opdrachten, actieplannen en plannen van aanpak worden zo nodig in afstemming met de uitvoerende partners opgesteld en aan het college van B&W voorgelegd voor akkoord.

De ervaringen met de nieuwe manier van meten (beeldkwaliteit in combinatie met schoonbeleving) zullen op termijn leiden tot het vaststellen van nieuwe (prestatie)indicatoren voor de P&C-cyclus. Vooruitlopend is naar aanleiding van de motie *Big Belly's met meer afval* al begonnen met het plaatsen van extra afvalbakken en het opstellen van een afvalbakkenplan (overeenkomstig Beleidsplan Schoon paragraaf 4.5).

7. Bijlagen

Bijlage 1: Beleidsplan Schoon